

bornik

Jednoty starých českých rodů v Praze
Rodopis — Historie — Heraldika

OBSAH:

	Str.
Jaroslav Čeleda: Rodokmen jako zrcadlo hudebnosti Čechů	55
František Teply: O svěřenství u nás	65
Otakar Veselý: Rod Ignáce Dominika Vavřince Veselého	72
František Teply: Jména a valor minci v Čechách po roce 1811	81
Nové knihy a články	82
Zprávy spolkové	84
Dr. Fr. Beneš: Genealogický a heraldický odbor	84

X 1939 • 3

70 LET ČESKÉ SVĚPOMOCI

PRAHA PLZEŇ BRNO NITRA

POJÍSŤOVNA

VÝHŘEMNA

STO VÝČFO

1869.

S B O R N Í K

JEDNOTY STARÝCH ČESKÝCH RODŮ V PRAZE

Rodopis — Historie — Heraldika

Jaroslav Čeleda:

RODOKMEN JAKO ZRCADLO HUEDEBNOSTI ČECHŮ.

GENETICKÁ PRVOUKA.

Úvod napověděl nadějně vyhlídky, které se nabízejí zkušenému občanskému rodozpytcí při bedlivém stopování a řešení, jímž by se poskytlo i hudební vědě cestou rodozpytu odůvodnění, proč se některá hudební vloha rozvinula v rozměry imposantní a jiná zůstala jen na půli cesty. Látkou k takovému úkolu a cíli musí být rodokmeny těch příjmení, jež pro vývoj hudebního umění měla a mají mimořádný význam. Předmětem zkoumání třeba učiniti pokud možno značný počet rodokmenů, aby výsledky zkoumání skýtaly věrohodný a úvahy hodný podklad pro závěry s váhou definice. — V úvodu byla vyslovena definice alespoň cíle nového zaměření práce českých rodozpytců: český občanský rodokmen budiž za určitých okolností skutečným biologickým zrcadlem hudebnosti Čechů jakožto význačné a nejpatrnější národní vlastnosti.

Občanský rodopisec se obyčejně spokojil zjišťováním fysické sily a zdatnosti životního stromu rodu, jeho kladných schopností, vloh a nadání po předcích zděděných, jakož i stopováním tradice a takového jejich kulturního vědomí, které opravňuje k důvěře, že i v budoucnu bude stejně dále působiti.

Odborný rodozpytec českých hudebníků vidí naproti tomu jen vědeckou stránku svého konání: biologické zrcadlo

hudebnosti Čechů, získané metodickým, kritickým a exaktě korektním rodopisným i biologickým rozborem speciálních rodokmenů českých hudebníků, kteří ovládali vývoj hudebního umění svojí výjimečnou českou hudebností a tvořivostí, jež byla proto tak silná a určující, že zákon přírody vtělil speciální vlohy hudební v tělesnou soustavu nositelů biologicky dědičnosti takou, že vloha a schopnost rozvinout ji až na hranice prapříčiny hudebnosti zrcadlí se pak jako vlastnost typická, speciální a národní zcela jasné.

Soustavný zřetel k rodokmenům českých hudebníků je značným rozšířením tematického pole našich rodopisných badatelů podobně, jako budou jednou rodokmeny českých kantorů. Znamená metodické i kompoziční rozšíření, hlavně však zhľoubení a zúrodnění dosud přeúzce vymezeného okruhu činnosti pouze laických rodopisů občanských.

Poněvadž při sledování a řešení i rozborech jednotlivých rodokmenů českých hudebníků **jsou předpokladem** speciálního rodokmenu hudebního — jakožto věrného a vědecky tedy užitečného biologického zrcadla české hudebnosti — zcela určité okolnosti a protože jimi jsou jednak **pravidelně děděná hudebnost** podle Galtonova zákona o filiální regressi předků s pravidelným podílem předků na pravidelně určitých jevech dědičných, jednak **její hodnota jen hudební**, vyznačující se nejenom očividnými znaky národního specifika, nýbrž zejména znaky novotvorných činů alespoň nejsilnějších členů jednotlivých rodů v hudbě buď dcmácí aneb též cizí, proto je nutno hudebnímu rodopisnemu ještě před poskytnutím látky k rozborům nezbytně připomenout též biologický význam každého hudebního rodokmenu.

Zprávy o dnešním stavu genetické pravouky umožní občanskému rodopisnemu lepší orientaci po otázce, související s dědictvím vloh a vysvětlí jejich význam.

Mé připomínky budou ien nejstručnejší a s jednou výjimkou opírají se výlučně o výsledky prací jen českých lékařů-eugeniků, jelikož kolébka řádného biologického průzkumu životních dějů plození, křížení a dědění stála v brněnském klášteře řehole augustiniánské, kde též doby hudebně tvoril skladatel Karel Křížkovský (1820—85).

Otcem biologického průzkumu byl profesor brněnské německé reálky augustinián P. Řehoř Jan Mendel (1824—84), tedy na léta úplný vrstevník Smetanův i Křížkovského. Vnitřní síly tělesné zkoumal v letech 1854—65 a r. 1865 souhrnně popsal výsledky svých studií dědičnosti na křížení čili bastardaci plemen ve »Verhandlungen des naturhistorischen Vereines«, sv. IV., v Brně. Tyto vnitřní síly tělesné zkoumá soustavně jednak biologie čili životověda s naukou o tělech živých, jednak fysiologická embryologie čili nauka o zárodku přírodních po-

chodů v těle a eugenika čili nauka o zušlechtění lidstva. Vše na podkladě vědeckými metodami řízených prací pokusných jako nejmladší odvětví vědy lékařské.

Dle tohoto prizkumu je dnes již jistlo, že těla vyšších živočichů a rostlin se skládají z přečetných a přerozmanitých buněk. Každá **buňka** je složena z **těla** a z **jádra** buněčného. Jádro má vztah jednak k výživě buněčného těla, jednak k buněčnému množení, jež se nazývá dělením, protože po rozplácení jádra se tělo buněčné rozdělí na obě jádra a povstancu buňky dvě.

Množení těl mnohobuněčných se děje obyčejně odloučením nepatrně částečky z celého těla buňkou rozplozovací. Při placení nepohlavním postačí jediná taková buňka, aby se z ní vytvořil nenáhlým vznětem a vývojem nový ústrojeneček veskrze podobný tělu svého rodiče.

Množení pohlavní se uskutečňuje u vyšších živočichů a u člověka, a tu **splývají dvě rozplozovací buňky**, odloučivší se z těl **dvojí jedinců**, lišících se už zevně jako různá pohlaví, v zárodeku, z něhož pak roste a vyvíjí se nový jedinec, jeviči znaky **obou rodičů**. Tyto dvojí rozplozovací pohlavní částice rozlišujeme v prvek samičí, t. j. **vajíčko** a prvek samčí, t. j. **chám** (spermatozoon).

Vajíčko bývá kulovitá buňka, chovající ve velkém buněčném těle často velké množství výzivných látek (zloutku). Chám či sperma naproti tomu bývá i statistická menší vajíčka. Jeho hlavičku tvoří hlavně **buněčné jádro**, t. zv. **gamet**, kdežto buněčné tělo je zcela nepatrné: tenoučká vrstva protoplasmy při jádře a pak již jen bičík, jehož vlnitým pohybem se sperma pohání vpřed hlavičkou. **Oplození nastane splynutím gametu s vajíčkem**, jež sperma vlastním pohybem vyhledalo.

Vývoj nového jedince z oplozeného vajíčka se děje nadále již jen výhradně ve vajíčku samičím.

Nový jedinec jeví již od počátku význačné vlastnosti daného druhu: podobá se oběma svým rodičům. Od nich **podědí** i zcela podružné iemně odlišné zvláštnosti rodinné: dítě má veškeré podstatné vlastnosti lidské, i znaky plemene svých rodičů, i znaky rodiny, i speciální vlastnosti a zvláštnosti rodičů (na př. charakteristický tvar nosu a chrupu, zvláštní způsob pohybů, řeči i duševní zvláštnosti, ba i některé choroby atd.).

Zvlášť pozoruhodné výsledky poskytlo zkoumání znaků **sourozenců**: nejvyšší míra podobnosti se jeví u t. zv. spolčat identických, u nichž podobnost sahá až po vzájemné zaměnění. U nás toho příklad máme doložen v případě skladatele Josefa Myslivečka (1737—81) a jeho bratra Jáchyma. Jde tu takřka o jedinou bytost ve dvojím vydání. Identická spolčata (dvojčata) jsou téhož pohlaví, shodují se do nejmenších znaků tvarových i výkonných, duševních i chorobných. — Žili-li ve stejných životních podmínkách, podléhají ve stejnou dobu stejným nemocem a tak podobně, takže se na podkladě některých výzkumných zkušeností zdá, že identická spolčata vznikají z téhož a původně jediného zárodku. Nastane-li u zcela mladého lidského zárodku rozplácení jeho těla, může se každá část pomenáhlu vyvinouti samostatně v dokonalého jedince, takže z téhož původně jednotného základu **povstanou dva sourozenci až do nejmenších podrobností shodní**.

Obyčejná spolčata (dvojčata) už nebývají tak podobná jako identická, ačkoliv se navzájem podobají značně více, než-li sourozenci

následně po sobě narození. Povstávají totiž z vajíček, která **uzrájí** v téže době a byla oplozena spermaty, v téže chvíli za stejných podmínek v otcových pohlavních žlázách se vytvořivšími. **Následně se rodíci sourozenci** se vyvíjejí z pohlavních prvků, vzniklých v oddálených obdobích časových a za podmínek více či méně různých.

Tak lze odstupňovat podobnosti dětí dále, na př.: menší stupeň podobnosti mají sourozenci z téhož otce, který pojal za manželky dvě sestry a ještě více se různí děti dvou otců, kteří se oženili s dvěma sestrami.

Tyto všechny zkušenosti o podobnostech dětí k rodičům jsou **základem problému dědičnosti**. S hlediska přírodnovědy vzniká tím otázka, **jak přenáší vajíčko a gamet veškeré vlastnosti rodičů na potomstvo**. Bylo zjištěno, že **oba rodičové mohou odevzdáti (přenést) dětem svoje individuální vlastnosti měrou stejnou**. Samců a samičí prvek rozpolozací se značně různí velikostí, ale velikost pohlavních prvků jako celku má význam jen podružný, neboť by nebyla známa **rovnomočnost t. zv. dědivej působnosti**. Jelikož jsou jádro vajíčka i chámu velikosti, tvarem i výkonností útvary naprostě rovnomočnými, vzniklo učení, že »dědívá hmota«, podmiňující přenášení vlastností rodičů na potomky, jest obsažena v jádřech pohlavních prvků. Když splyne chám s vajíčkem, dojde k nitrobuněčnému eplození, během něhož se jádrové hmoty smísí. Hlavní význam byl v hmotách jaderných přiřazen hmotě t. zv. chromatinové, která se totiž objevuje při dělení buňky, zrání pohlavních prvků a oplozování, t. j. splývání jader pohlavních v určitém počtu tělisek, zvaných chromosomes. Vyskytuje se u každého druhu v stálém počtu. V těchto jaderných chromosomech byla tedy spárována zhuštěná hmota dědívá. Splynutím jader vajíčka a chámu — tedy při oplození — nastává smísení chromosomes čili nosičů dědivej hmoty. Oplozené vajíčko má jádro smísené z jader dvou různých jedinců a proto jeví zárodek odtud vznikající **směs vlastností rodičů obou**. — Novějšími zkouškami bylo zjištěno, že **jádro nelze prohlašovat za výhradního nosiče dědivej hmoty** a že vaječné tělo má při polození nepochybně stejný význam jako jádro buněčné. K tomu třeba zdůraznit, že **přenášení vlastností z rodičů na potomstvo specifickou hmotou či látkou dědivou**, v určité části vajíčka a chámu uloženou, **podmíněno není**. Potud **MUDr. Edvard Babák**, jenž se (r. 1907) problémem zabýval fysiologicky.

Po něm vyšel římská věda lékařská již také **zákony dědičnosti**.

Embryologie zjistila, že se vývoj nového těla počíná při pohlavním rozmnožování vždy z vajíčka jakožto **jediné buňky** a to splynutím zralého vajíčka s uzrálou buňkou chámovou, jež byla nazývána **gamet**. Přirozeným následkem tohoto splynutí je, že **již v zárodku** — tedy již ve vajíčku oplozeném — **jsou obsaženi všichni vrození činitelé jak vajíčka, tak gametu**. Proto má rodiči se novorozeně ze dvou jedinců různého pohlaví **znaky po obou rodičích**.

Po rodičích **vrozené znaky** jsou výtvorem t. zv. **vrodů** čili **gén**, které prozařím představují součást jednoho z **nositelů dědičnosti**, čili t. zv. **heredity**. Jsou velikosti ultramikroskopické, umístěny v jádru buněčném a představují prozařím poslední jednotky dědičnosti.

Jak se přenáší z rodičů na členy jejich potomstva v rodině jednotlivé znaky aneb příčiny, vyvolávající vrozený znak složený, avšak vždy jako prvky a velicej samostatné a to prostřednictvím gametů, popsal právě **Mendel**. Před ním sice stanovil **Francis Galton** (1822—

1911) pravidla o rozhodnouém vlivu předcházejících pokolení, jež mu umožnila vyslovit zákon o dědičném podílu předků (o t. zv. filiální regressi), ale neposkytl závěrů o vlivu výběru, t. j. selekce, ani o rozsahu, ani hranicích výběru. To učinil Johannsen.

Dědičnost některých znaků děje se sice jednoduše, ale daleko větší je počet znaků, které se dědí složitými pochody. Ty se totiž zakládají nejenom na různých základech vrozených, nýbrž i na velmi se různícím vzájemném vlivu těchto základů a konečně na vlivu samotného pohlaví, jež je samo o sobě velmi složitým pochodem embryologicko-fysiologickým.

Zda se na nějakém jedinci projeví nebo neprojeví nějaká po rodičích zděděná vlastnost, je podmíněno přítomností neb nepřítomností dotyčného génu čili vrodu v jádru oplodněného vajíčka.

Do dnešního dne dospěla věda konečně tak daleko, že **prohlašuje vrození rozhodným činitelem pro trvání či změny tělesných i duševních sil lidových**, t. j. rodin, rodů, národů a plemen.

Vrození je vnitřní činitel, jímž se v pokoleních udržuje aneb mění počet vynikajících členů, podle nichž se právem posuzují tělesné a duševní síly lidských vrstev jako celek, i když částice samy o tomto celku nevědí nic.

Jsou-li zděděné znaky výtvořem vrodů, jež dosud představují součást jednoho z nositelů dědičnosti — a to prozatím poslední její jednotku — pak je třeba ještě blíže vyznačit význam vrodů.

Působnost vrodů a vloh vysvětlil na podkladě loňských pokusů na heidelbergské lékařské fakultě univ. prof. Dr. Kurt Herbst řka: Působnost vrodů a vloh není totožná. **Vrod** čili gén odpovídá jen za to, že se nějaká vlastnost vůbec projeví. **Vloha** naproti tomu tu či onu vlastnost tvoří čili osvědčuje schopnost rozvinout v organismu od početí **utajenou vlastnost**. Vloha má též ještě schopnost rozvinout, co tu již od počátku je sdruženo se všemi ostatními vlohami v jednotě, již dáno bylo jméno **celková schopnost bytosti**.

Schopnost není jednoduchým zjevem. Ani tehdby ne, je-li vyvinuta jednosměrně. Je s hlediska mendelismu v tom smyslu složitým zjevem, že spočívá na obrovském množství nejrůznějších vrozených příčin, jež lze sestavovat ve velký počet kombinací. Mendelismus vedl k poznání, že vhodné křížení (bastardace) může za určitých podmínek udržet mnohdy po více pokolení (generaci) vynikající vlohy a zvyšovat úroveň potomstva až po genialitu. Mendelismus vede však i k poznání, že se v potomstvu geniálních rodičů vždy neobjeví jejich talenty proti všemu očekávání ve staré sile aneb vůbec. Vysvětluje to prohlášením, že by se vynikajícím rodičům mohly narodit celé stovky dětí, aby se u nich mohly uskutečnit ony tisícovky možných kombinací a že by teprve tehdby vznikla možnost konečně objevit zase týž talent otcův neb matčin, dědův či bábin.

Souvislost vloh je (dle Herbsta) věc řádu, pořadu a pořádku. Již Morgan uznal, že ve vaječné buňce nejsou vrody vůbec v žádném pořádku. Aby nějaká nepořádná částečka mohla dopředu určiti organizační řád tvora, který se teprve vyvíjí, musí v pozadí tohoto vývoje být činitel, který celek celkem teprve udělá. Dle Herbsta **tímto čini-**

telem je celková schopnost organismu a stránkami jejími jsou **vlohy**, jež jsou vztahem mezi tělem a celkovou schopností a **vztahem mezi tělem fysickým a duší**. Činem duše, která působí na hmotu, je řídit, vybavovat a určovat, že se vrody ujímají činnosti různé vlastnosti. Články stavebního plánu nového ústrojence vrody nejsou! Jsou tomuto plánu samy podřízeny! Plán ten se nevyvíjí. Je hotov již od početí ve vajíčku a zůstává nezměněn netolikó v celém vývoji jedince, ale i v rozvoji celého kmene, který v sobě tají a nese jak ideu konečné jeho organisace, tak i všech jejích výkonů. To jest poznání potud zcela nové, že zvrátilo dosavadní učení starší, jež stavělo na — rozboru až k nejménším částečkám u výře, že podstaty všech dosáhne rozborom jako v chemické skladbě Mendělejeově, jemuž se mendelism značně přiblížil. Dle nejnovějších zjištění však je rozbor neplatný, neboť částice o nějakém celku něc nevědí a proto nepomůže je nějak rozebírat v případech, v nichž je celek více než celý úhrnný soubor všech domnělých částí.

Potud Dr. Herbst, takže nyní k slovu přijde náš doc. MUDr. Karel Hrubý.

Genetika čili **mendelism**, t. j. nauka o dědičnosti, nazírá dnes na každou živou bytost jako na **souhrn** ohromného množství jednotlivých drobných vlastností a znaků. Tyto se dědí samostatně a různě. Každý drobný znak má svoji vlohu! Ta je spolu s ostatními přenášena po hlavními buňkami z rodičů do nového života rodičího se tvora. **Souhrn všech vloh** je přítomen v každé buňce organismu. **Pro určitý znak jsou vždy dvě vlohy**. **Jedna otcova a druhá matčina**. V buňkách jsou umístěny vlohy v chromosomech, jež jsou známy již od r. 1907.¹⁾ Pohlaví buňky jich mají vždy poloviční počet a vždy také **jen jednu** z určitého páru. **Vlohy jsou sice pro jednotlivé znaky párové, ale obě nemusejí být stejně hodnoty**. Jsou-li v jedinci obě párové vlohy **těže hodnoty**, jest jedinec pro zmíněný znak **čistokrevný** (homozygotní). Dostal-li do výšku od každého rodiče párovou vlohu **jinou**, je pro onen znak **míšencem** (bastardem, heterozygotem). Jeho vzhled je potom závislý na tom, v jakém vzájemném poměru ty dvě rovnocenné párové vlohy jsou. Tento **vzájemný poměr určuje dva hlavní typy dědičnosti**:

1. poměr převládání čili dominance dvou stejných základů, v případech zvlášt ušlechtilých stejné základy vajíčkem i gametem dvakrát, a

2. poměr průměru, vyrovnání nebo dokonce **potlačení (recesse)**, vybavující různými znaky, ježto se sešly dvě párové vlohy hodnoty různé.

V případě dominance, jsou-li dvě nestejná párové vlohy v jedinci, uplatní se zřejmě vždy **jen jedna vloha** a druhá je potlačena (recessivní). Neaprojeví se zřejmě, ale nemění se a **projeví se opět až v některé z dalších generací**, jsouc na určité % potomstva **bez vlivu** druhé převládající vlohy párové.

Jsou ovšem ještě složitější způsoby dědičnosti, při nichž viditelný znak je způsoben množstvím vloh různě na sobě závislých, ale tém zde již ani náznakem není možno věnovat místo. — Potud **Dr. Hrubý**.

¹⁾ Viz výše.

Z uvedených závěrů vyplývá, že v oplodněném vajíčku musí být obsažen **vrcd i vloha, má-li nový plcd nabýt určité schopnosti**. Eugenika si ověřila, že při určité regulaci sňatků — ať již náhodné či vědomé a úmyslné — je možné trvale význačné kmeny založit s určitou skupinou duševních stavů. Zjistila zejména pro téma této studie cenný poznatek, že mnohé speciální talenty, jako je talent hudební, jsou založeny na přenášení určité velké skupiny vrozených znaků, která se vytvořila vhodnou volbou sňatků a pak se již přenáší dále jako celek s generace na generaci.

Již bylo uvedeno, že základ vloh a vrodů i schopností se klade již při pohlavním rozmnožování společnými znaky vrozených činitelů vajíčka a gametu a že vyvolání určitého vrozeného znaku se zdaří teprve společným působením kombinujících se základů. Budíž při tom na paměti, že do gametů se vlchy nerodí dělují jednotlivě jako veličiny na sobě nezávislé a volně kombinovatelné, nýbrž jako veličiny skupin, přecházející do gametových kombinací v celých skupinách. Snesou-li se v tělo novorozenéto vajíčkem i gametem stejně základy, má pak novorozené týž základ dvakrát a je pak ve smyslu eugenického třídění jedincem čistokrevným či homozygotem na rozdíl od heterozygota míšného, který dostal základy nestejné, dominantní i recessivní. Již Mendel oznámil, že čistokrevní mají tytéž základy, neboť měli veškerý gamety stejné, kdežto míšenci gamety různé. Byly-li sdruženy dva základy dominantní, stal se pak i novorozenec homozygotem dominantním. Potud prof. Dr. A. Brožek.

Konečně budětež uvedeny ještě také některé genetické poznatky z bohaté praxe našeho univ. prof. MUDra Lad. Haškovce st., vážené z hudebně nadaných: **dědičná schopnost hudebního smyslu** je u obou pohlaví zcela stejná... Dítě může po matce zdědit hudební smysl v míře právě takové jako po otci — při čemž v **míře** této dědičnosti není valného rozdílu, jedná-li se o chlapce či o dívku. **Dívky** dědí hudební smysl v míře právě takové jako hoši, avšak **ne vlohu tvůrčí**, leda nepravidelně, a to ještě za zvlášť příznivě zkombinovaných stejných základů. **Hudebnost** je tím větší u mladých členů rodu, čím rozvětvenější byl u předků **hudební smysl**. Kde též v pobočních liniích a odnožích rodu mohla být zjištěna hudebnost, tam byla zajisté **pronikavá**. Hudebně jsou nadány dítky též rodiny všechny, jejichž netolikо oba rodičové, ale také všichni čtyři prarodiče byli

obdaření hudebností. Naproti tomu zdědilo hudebnost jenom některé dítě, kde totíž jeden z rodičů byl nadán hudební vlohou a to ještě v takové míře, v níž byl hudební smysl vyvinut u jeho — prarodičů. Dítky, jejichž rodiče a prarodiče smyslu hudebního neměli, byli o smyslu ten po celé žití chudšími. Jsou zjistitelný případy, že hudebním smyslem nebylo nadáno dítě i hudebně nadprůměrně nadaných obou rodičů, protože jeho prarodiče tohoto smyslu postrádali zcela. Jiná je ovšem otázka, zda se mohl vyvinouti smysl a talent nesporně zděděný tam, kde nebyly k jeho dalšímu rozvíti podmínky. Otázka ta již není ani biologická, ani eugenická.

Tak se osvědčuje s roku na rok více závěr našeho univ. prof. MUDra **Artuše Brožka** (1913 a 1922), že nejkrásnějším rodovým odkazem je zdravé tělo a zdravá duše po předcích a že nejšťastnější je potomstvo, může-li o sobě prohlásit bez nadsázky, že se narodilo dobře — protože zdědilo po rodičích i prarodičích výborné vlohy tělesné i duševní.

LÁTKA.

Hudebnímu analytiku jde u poznávání hudebních umělců vždy o poznání kvalit hudebních cestami historickými, vyvozenými především z pozůstalé hudební látky, jež dovolí sestoupit k individuálně i kolektivně psychickým kořenům uměleckého bytí, k dějinám duchového zrození a k syntetickému zařazení ve vnitřní organickou souvislost vývoje hudebního umění. Je-li prvým úkolem hudebního historika **psychogenese historická**, t. j. vyšší skutečnost hudebního typu, aby bylo zjevno přiblížení se temné záhadě tvoření a jeho vztahu k národnímu celku, tedy nejen látkoslovny a pouze srovnavací, nýbrž psychologický rozbor dramatu tvůrčí duše — jak říká **Helfert** — pak je úkolem zjistit, z jaké kolektivněpsychické životní konstelace vzniká dílo skladatele a kterak je složeno a dotvořeno individuální psychické embryo, z něhož se rodí v nitru tvůrčího individua konkrétní umělecké tvary.

Znamená to, že objekt historického poznávání třeba „geneticky určit ve spletí mnohotvárnosti plného historického života a syntetického spořádání i spojení v evidentní linii“ — jak vyjádřil Dr. **Mirko Novák**.¹⁾

Prvým východiskem poznání „plného historického života“ tvůrce díla bude zajisté **původ**. V této své studii usiluji o to, zjistit **působnost** prvních předpokladů tak závaž-

¹⁾) »Hledisko a metoda hudební historiografie«. Dalibor. XLI. 322.

ných následků, jako je hudební myšlení a konání, na podkladě genetického rozboru rodokmenu, aby mi byl zrcadlem stupně hudebnosti. Usiluji vyšetřiti **pravidelně děděnou hudebnost** těch českých hudebních umělců, kteří se o vývoj hudebního umění zasloužili právě proto, že se při jejich početí snesly speciální znaky takové síly a čistokrevnosti a potlačovaly se znaky recessivní a degenerativní, až selektivní představitelé rodoví byli světlonoši nových cest vývoje tohoto významného umění.

Vyvození náležitého obrazu zásluh vybraných jedinců může se stát jen na podkladě průzkumu co možno největšího počtu cvičných rodokmenů, aby výsledek umožňoval vyslovit závěry nejvyšší věrohodnosti, protože nejbližší pravdě.

Látkou rozboru jsou rodokmeny vynikajících českých hudebníků, které lze sledovati alespoň od skončení třicetileté války.

V abecedním pořádku je nejprve rodopisecky primitivně popíši, z popisných poznatků vyvodím první třídění a z něho pak odvodím závěry, jak je již úvod napověděl.

Prvým dvěma rodokmenům věnuji pojednání zřejmě mnohem obšírnější, než-li rodokmenům dalším, takže tím i poruším vyváženosť obsahu. Činím tak vědomě a úmyslně, poněvadž právě tyto dva rodokmeny jsou školskými příklady pro naši rodozpytnou práci a skýtají závěry u mnohých dalších rodokmenů již pak jasné srozumitelné. — Bude mojí snahou popisovat jednotlivé větvě s odnoží a odštěpem co nejpřehledněji, aby vyplynul jasný rodokmenový nákres. — Konečně musím upozorniti s důrazem, že v látce uvádím údaje rodné, oddací a úmrtní, o nichž se již poučenější znalec může přesvědčiti, že jsou značně odchylné, než sdělují běžné příruční publikace. Ano. Všechny osobní údaje uvádím podle vlastních a to vícekráte přezkoušených zjištění v úředních pramenech a nikoliv podle ustálených údajů běžných lexikografických příruček. U srovnání s prameny nejsměrodatnějšími se mi ukázaly povětšině tak chybné, že jsem byl nucen si předem vypracovat bohatý zásobník matriční a evidenční a pak teprve přistoupit k vlastní práci. Je zřejmo také, že i tento můj nedobrovolný odklon od hlavní práce do oblasti pomocných věd má nárok prioritní i autorský a je uplatněn.

František Teply:

O SVĚŘENSTVÍ U NÁS.

První období do r. 1631.

Svěřenství či fideikomis je statek pro určitý rod, v němž právo dědictví náleží prvorozenci, který má (ale nemusí) poskytovati druhorozenci (secundogenitura) jakožto přirozenému dědici bratrově, když by neměl vlastních synů, jakousi roční apanáž, kdežto ostatní sourozence odbývá věnem podle určení otcova. Vymřením rodu vymírá i svěřenství.

Do Čech přišlo svěřenství z ciziny. První fideikomis potvrdil král Sancha IV. v **Kastilii** svému služebníku Juan Mateo-vi r. 1291. Král Alfons XI. (1312—1350) prohlásil r. 1332 celé území Aguilar de Campos za majorát infanta don Pedra. V **Lusitanii** (Portugalsko) svěřenství či mayorazgo v pol. stol. XV. řídilo se určitými zákony, které dal vícekráte vyhlásiti král Eduard (1433—1438) proto, aby přivinul lusitanskou šlechtu otčině: Bude-li panovníkem zavolána, má mu sloužiti ve válce. Když fideicommisarius umře bez mužského potomstva, spadne jeho statek na korunu. Dcery z nápadu úplně vyloučeny; také nemanželský syn nedědi. Svěřenství bez královského svolení prodati nelze. Později jak v Lusitanii, tak v Kastilii podřízeny mayorazgo zemským zákonům, kterýmž dáno jméno *leges Taurinae* (r. 1505). V nich se praví, že toto zařízení náleží mezi staré instituce španělské země, snad původem římské. Nejvíce se rozšířily v Kastilii a Leonii po zapuzení Maurů ze země.

Zvláštní zájem na zachování rodinného jmění měla především šlechta (všech kategorií); pak také zámožné měšťanstvo. Když římské právo bylo recipováno, dosahovala vysoká šlechta svého účelu smlouvami rodovými a domácími statuty, nižší šlechta a měšťanstvo uprosila panovníka a v tomto směru ovlivňovala snesení zemských (i provinciálních) sněmů. Spisovatel Knipschild vydal po r. 1611 praktickou knihu „*Tractatus de fideicommissis familiarum nobilium*“, kteráž se dočkala několika vydání (1626, 1654).

Fideikomisy byly rozšířeny po celé Evropě. Také v Čechách.

Roku 1498 usnesl se pražský sněm na tomto: Když který rod učiní jaké zřízení mezi sebou a král to stvrdí, že jich dědickové to jsou povinni držeti a nemohou se žádným zřízením proti tomu brániti.¹⁾ Naši právníci vždy tento sněmovní passus potahovali na svěřenství, třeba že výslovně jmenováno není.²⁾ Nejasné znění způsobilo, že passus naše **zemské zřízení z r. 1500 modifikovalo zřetelněji.**³⁾: Jestliže by kteří rodové byli neb jsú v království, ježto mají mezi sebú zřízení učiněna nebo potom míti budou s povolením královským, vedle kterýchžto zřízení jedna osoba že by byl správce statku o zboží toho rodu..., tehdy on bude povinen odpovídati a práv býti sám od sebe i od jiných bratří a strýců svých rodu svého. Také... správce statku... bude moci sám pohnati o kteroužkoliv potřebu svého rodu... V listinách najdeme, že takový správce statku nazýván „**vladařem**“ rodu Rožemberkého, Hradec-kého a j. v. **Vladař považován za náčelníka a právního zástupce celého svého rodu** a třeba lety mladý, měl praecedens před svými staršími strýci. Nejznámější rodinný statut nese datum r. 1360 „statut rožemberký“, který ovšem později uznán za padělek z doby Oldřicha z Rožmberka, byť jej byl dne 28. února 1493 král Vladislav v plném rozsahu potvrdil.⁴⁾ **Hlavní jeho zásada** však svítí: „**ut non depupperetur per hoc ipse et successores sui**“, aby jmění se udrželo rodu. Otec mohl jako vladař obmezovati bratry své, syny při braní požitků z rodového jmění, při podilech, mohl jím vyměrovati důchod podle vlastního uznání, synům i vnukům ukládati závazky až do vymření svého rodu, žadati, aby synové, vstupujíce do manželství, se řídili jeho svolením, růdou přátel, aby si brali za ženy počestné a mravné šlechtičny, mohl dáti věno bez zkracování rodového majetku... **Majestát Vladislavův** liší se od španělských řádů svěřenství: **zavádí zřízení poslední vůlí** a ne sněmovním svolením, které ovšem může následovati dodatečně. — Rožemberká listina (třeba falsum) podává o svěřenství mnohý zajímavý doklad.⁵⁾ Zajímavо, že králi o ní referoval dobrý znalec českého práva, český kancléř, pan Jin-

¹⁾ PZD. II. 504.

²⁾ Právník: Nálezové. I. 285. — Dle PDZ., kniha Václ. Hyndráka. I. H. 13.

³⁾ Článek 62.

⁴⁾ PZD. II. 454.

⁵⁾ PZD. II. 454—457.

dřich z Hradce. R. 1581 vydal **Kristián z Koldína** obšírnou knihu: **Práva městská**, která obsahuje kapitolu de fidei-commissis haereditariis a v ní formulku svěřenství podle římského práva. Knihou tou nařizuje zůstavitel dědici, aby sobě svěřeného statku postoupil na jistý čas třetímu a jej udělal držitelem a pánum toho jméní . . ., měl statek nástupci dochovati. Podle toho soudil mistr **Kristián**, že svěřenství je původu římského. Nemůžeme tak jistě říci, jelikož pražský požár r. 1541, jenž zničil desky zemské, zhulbil mnohé listiny a též doklady k nim. Šlechta v Čechách zřizovala od uvedeného chně hojně rodová svěřenství a to rozmanitým způsobem: zdá se, že na formuli římského práva neměla žádný zřetel. O tom, že by též měšťané zřizovali fideikomis, nevím; ale mnoho urozených českých rodů vyšlo z měst. **Když měšťák obchodem zbohatl, koupil si ves, psal se podle ní**, na př. z Počernic, za peníz (taxu) nabyl od krále téhož predikátu, jako na př. Špulířové z Jiter, kdysi měšťané v Jindř. Hradci a jiní — za 50 let se počítal mezi staré české redy, východiště — krámu úplně zapomenuv. O zřizování fideikomisů menší šlechty před r. 1541 není zmínky. Jen listina **Mikuláše z Bubna** bude starší. Rod chlebil na Klatovsku (Kbely). Mikuláš, maje umíti, zřídil nad nevyjmenovanými svými statky 3 poručníky, kteří, zemřel-li by který, sami se mají doplňovati a bdít nad přesným zachováním Mikulášova kšafetu. Každý nápadník byl povinen, než v držení vešel, dostatečně se zaručiti Deskami zemskými a hodnými rukojmími, že ničeho od bubenovských statků neprodá, nezadluží, nezmensí, nezpustoší, nýbrž že chce statky podle možnosti zlepšovati a rozmnožovati. Kdyby některý Buben statky rozmrhával a chtěl zavazovati, má býti poručníky napomenut a nechtěl-li by se polepšiti, mají statky přejít na nejbližšího nejstaršího nápadníka. Kdo by z nápadníků nejstaršímu nač potahoval neb nařízení jakou překážku činil, má nápadu svého býti zbaven.¹⁾ Podobnou přísnou klausuli připojil Jan Malovec z Chejnova a Vinterberka dne 31. srpna 1582 při svěřenství na svém statku Skalici (psáno Skalka).²⁾ Povolávaje k nápadu svého bratra Václava

¹⁾ Ze sbírky Aug. z Doerrů ve Smilkově. Orig. ve vídeňském ministerstvu financí ad. C., lit. f.

Mikuláš z Bubna na Liticích a Žamberce obdržel mocný list od Ferdinanda I. dne 27. října 1561 (DZ. 134, F. 20), tedy snad ad hoc — ale není jistot. Uvedený Míka bude asi děd tohoto.

²⁾ DZ. 21, E. 6.

Malovce a jeho mužské potomky a po vymření jich Jana Malovce z Malovic na Kameni s jeho syny, zakazuje prodej Skalice na Volynsku, zastavení a sfrejmarčení statku, aby od rodu nižádným způsobem odcizována nebyla. Kdyby Malovcové toho učinili, tedy to žádné moci míti nemá a Malovcové tak by se vydědili sami. Václav a Jan, synové Kunše Dvořeckého z Olbramovic, ujcové zřizovatele fideikomisu maloveckého neb dědicové jejich a budoucí mají se ve zboží to uvázati a je jako svých vlastních držetí. **Skalické svěřenství**, jež r. 1541 Jan Malovec odtrhl od panství Vimberka a tvrz zde postavil, vytrvalo při rodu tři sta let — až do smrti Františka Malovce († 1842).

Ve zřizovacím dokumentu **Jana Albrechta Kapouna ze Svojkova na svěřenství Hlušice** dne 21. ledna 1591 se dědicům, bratřím Jindřichu, Janu, Kryštofu, Václavu a Zikmundovi ukládá, že mají do své smrti statku užívat rovným dílem, po smrti posledního, nejstarší krevní strýc ... do živobytnosti bez prodání, umenšení, zastavení, směny. Zakladatel dále přísně poroučí: Kdyby držitel statek prodal, zapsal neb zabavil, tak ten jeho neslušný skutek žádné moci míti nemá. Když by špatně hospodařil, má býti strýci (čekateli) napomenut, když bez výsledku, věc má býti vzenesena na zemský soud a on bude povinen ustoupiti nejstaršímu z rodu. Kdyby některý dědic artikul nařízení toho měnil, přijde o svou spravedlnost. **Kdyby některý syn na akademii v říši nebo v jiných zemích vyslán byl, tomu má držitel statku ročně vydávati 100 kop gr. č.**, pokud by se tam učil. **I když by jiný strýc k učení schopný byl, aby touž měrou ven ze země na učení byl vyslán.**

V erekčním papíru **svěřenství Jaroslava Smiřického** ze dne 17. června 1594 na Kostelec a jiné statky vedle stařešinství strýcovského paradyuje tou dobou nezvyklá, o slovanské dobromyšlnosti a ženské rovnocennosti svědčící výminka: po vymření rodu **mají míti nápad ženy z rodu stejným způsobem**, totiž až do vymření.¹⁾ Zakladatel netušil, že se takto stane příčinou známé jičínské tragedie.

Jan Václav Vitanovský z Vlčkovic na Uherště kšaftoval svěřenství tamtéž testamentem 24. května 1599²⁾ pro strýce Arnošta Vitanovského z Vlčkovic na Nihošovicích u Volyně, aby se ho ujal a ku cti rodu, prospěšnosti naší vlasti a

¹⁾ DZ. 128, E. 2.

²⁾ DZ. 129, C. 22.

v citlivosti k sedlanským poddaným užíval a dále nezmenšené odkázal.

Podobně Matěj Stampach r. 1613 na Maštově a Kornhause (Žitně),¹⁾ Václav Malovec senior na Hrádku 22. září 1616,²⁾ Lev Burian Berka z Dubé,³⁾ Jan nejst. Kalenice z Kalenic na Škvořeticích a Kozlí 20. září 1629,⁴⁾ se zvláštním zakončením: Dokud rod náš trvati bude, nemá statek ten z rodu žádným vymyšleným způsobem vycházeti. Pakli-by . . . vymřel, nápad přísluší Janu ml. Dejmovi ze Stříteže a budoucím jeho, splozeným s paní Katrínou Dejmovou, rozenou Kaleničkou, mou nejmilejší sestřičkou.

Nejznámější svěřenský kšaft zřídil dne 24. dubna 1610⁵⁾ Petr Vok z Rožemberka z panství Třeboně a Nových Hradů pro Jana Jiříka Švamberka a jeho rod: z nich vždy nejstarší syn, v nedostatku jich z této linie, když by i jiných synů Švamberkých Bůh uchovati neráčil, padne nápad na Jiříka Ehrenreicha ze Švamberka . . . , vymře-li jeho pošlost vždy na nejstaršího Švamberka až do netrvání rodu.

Také peněžité fideikomisy se objevují; znám jeden. R. 1610⁶⁾) Johana Špetlova, roz. z Harasova, položila 15000 kop gr. míš. (pražskému magistrátu?) pro svého manžela Jetřicha Špetle a jeho mužské potomstvo — po vymření však pro své nejbližší přátele z rodiny Hrzanů z Harasova, při jich nedostatku pro nejbližší přítelkyni svého rodu ženského pohlaví, aby všech intrád (interessů) z kapitálu požívali.

Moravské zřízení zemské neobsahuje tak dokonalé ustanovení či statuta fideikomisu rodového jako vpředu citovalý zemský sněm český z r. 1498. K r. 1562 ponejprve stanoví a později ještě dvakráté opakuje, jaké procedury třeba, aby statek od rodu neodešel, když by Pán Bůh smrt dopustil na pacholíky (prve), nežli by k letům přišli: tehdy aby ze statku zůstavitelova po dcerách toliko dáno bylo a ostatek aby spadl na přátele . . . Než pacholíci přijdou k letům, mohou to změnit a při dědictví svém zůstatí a v tom se řídit podle svobod země moravské.

¹⁾ DZ. 137, H. 26.

²⁾ DZ. 138, O. 24.

³⁾ DZ. 142, G. 17.

⁴⁾ DZ. 143, K. 7.

⁵⁾ DZ. 135, M. 19.

⁶⁾ DZ. 135, A. 2.

V zemi vyšlo něco málo fideikomisů. První **Hynka z Valdštejna na Brtnici** dne 4. dubna 1595 podle formy rodových úmluv pana Adama z Hradce († 1596). Hynek povolal k nápadu Zdeňka z Valdštejna, po něm syny jednoho po druhém, začínaje nejstarším. Kdyby pokolení Zdeňkovo vyhaslo, nastoupí dědici Adama z Valdštejna. Jiné opatrovnický zařídil **Jan Skrbenský z Hříště na statku Fulneku** dne 28. dubna 1597 pro syna bratra Václava Jana Skrbenského, po jich vymření pro syna bratra Jaroslava též jménem Jana . . . dále pro nejstaršího v rodu.¹⁾ **Fridrich ze Žerotína na Židlochovicích** dne 19. května 1598 ustanovil testamentem dvě svěřenství. První na Židlochovicích pro Jana Diviše Žerotína, druhé na Přerově pro Karla Žerotína; ale stylisace zařízení, ač kázala, že statky nemají z rodu Žerotínů vypadnouti, ne docela jasná, měla výsledek opačný — o oba statky Žerotínové přišli. Také **statek Strážnice** patřil k žerotínským fideikomisům od dne 10. března 1599, kdy Jan Jetřich mladší Žerotín jej ustanovil rodu, počínaje jeho bratrem Karlem ml., synem Kašpara Melichara Žerotína. O 40 let později **Katerina Žerotínová**, sestra Adama z Valdštejna, dne 6. února 1637 ustanovila panství **Třebíč** za svěřenství, ne však pro Žerotíny, nýbrž Valdštejnou, nejprve Rudolfa hraběte z Valdštejna.

V zemi Slezské známe podobné instituce: Dne 24. října 1561 **biskupa vratislavského Baltazara z Promnic** pro rod **z Promnic na Žárově, Třebuli** a zápisném knížectví **Zahaňském**, bratří Václava, Achaze a Jana Saumanů z Jeřče dne 9. června 1569 na **Ješkovicích a Ratvicích**, Albrechta Redigera na **Štroze a Šelicích** 1583 (stále trvá), Jáchyma Berge 25. června 1597 na **Horním Kněževsi, Abrahama, purkrabí z Donína**, na slezském Vartenberku dne 1. června 1600, **Lazara Henkla z Donnersmarku na Tasnovicích, Bohumíně a Bytomi** dne 12. července 1624, **hraběte Jiřího Opfersdorfa** majorát či prvorrozenství na **Horním Hlohově** r. 1626.

Ve všech těchto uvedených případech jde o starou rodovou **slechtu** (až na 2 poslední) ze **zemí koruny české, řekněmež o domácí či naše urozence.** **První z cizinců Karel, Max, Gundaker**, bratři **Lichtenštejnové** (správně Liechtenstein, původem ze Štýrska), předtím luteráni, vrátivše se ke **katolicismu**, když Max přejal velké dědictví pánu z Bo-

¹⁾ JUDr. Č. Pinsky: České zřízení rodové. (V knihovně Právnických rozhledů. Č. 6.)

skovic na Moravě, založili nesmírné bohatství rodu, zejména **rodinnou smlouvou** ze dne 29. září 1606 (Erbeinigung), jež prý není nic jiného než obnova a zlepšení staré rodové smlouvy z r. 1504. **Zařizuje tři fideikomisy rodu.** Majorát připadl Karlu, potomnímu místodržiteli království Českého po 17. listopadu 1620, na moravských panstvích Lednici, Plumlově, Prostějově, dále na Feldbergu a Herrnbaumgartenu, **druhorzenství** Maxmiliánu na statcích v Rakousích, **třetí svěřenství** Gundakerovi na ostatním jméní. Po vymření jedné linie měly být její statky rozděleny mezi ostatní dvě pošlosti a sice stejným dílem. V každé linii mohl otec testamentárně rozdělit svá zboží libovolně mezi své syny, ale má při tom být zachována povaha jich jako svěřenských statků.¹⁾

Poznáváme, že fideikomisy u nás povstávají jednak rogovými smlouvami, jednak per testamentum či kšaftovně většinou bohatého, ale bezdětného člena rodu ve prospěch bratroveč a že ku zřízení svěřenství žádán souhlas panovníkův. U nás bylo fideikomisů poměrně méně než v ostatních zemích Austrie a tu ještě **mnohé zanikly konfiskačním ediktem ze dne 16. listopadu 1631**, jímž nařízeno zabrání svěřenských statků pro rebelii. Už v tomto období zavádí zakladatel **pro fideikomisní posloupnost zvláštní řád**, který se odchyluje od obecného řádu dědičného. Je-li povolán nejstarší z dědiců, fideikomis se nazývá **majorát**, držitel majorátní pán, je-li povolán nejstarší čekanec z celého rodu, sluje **seniorát**, ráleží-li přednost nejstaršímu čekanci z nejstarší linie, mluví listiny o **primogenitura**, je-li povolán nejmladší — o **juniorátu**, ráleží-li přednost nejmladší pošlosti — o **ultimogenitura**. Soudní moc v záležitostech svěřenských podle dvorního dekretu ze dne 23. srpna 1784, č. 326, náleží v Čechách zemskému soudu.

---

¹⁾) JUDr. Č. Pinsker: O různých formalitách fideikomisu, 10. — Viz Ottův Naučný slovník. IX. 171—173.

ROD IGNÁCE DOMINIKA VAVŘINCE VESELÉHO.

Nejstarším, doposud známým praotcem české (molitorovské), slezské a uherské větve rodiny Veselých je **Václav Veselý**¹⁾, který se narodil kolem r. 1730; kde, není známo. Byl-li původem českého nebo moravského, nebylo možno dosud zjistit. Podle rodinné tradice větve molitorovské byli předkové Václava Veselého sládkové na Uhersko-Hradištsku, kdežto tradice slezské větve má zato, že jeho předek, **Václav Ignác**, byl kolem r. 1650 přísedicím, konšelem (Schöffe) v Praze.²⁾ Byl postupně provisorem, direktorem a prefektem panství hrabat Salm-Neuburgů v Malenovicích³⁾ na Moravě a později panství konického, náležejícího premonstrátům. Vlastnil v Konici dílčí dům čp. 156 se záhradou.⁴⁾ Podle záznamu v matrice zemřelých v Konici⁵⁾ zesnul dne 5. dubna 1806 ve věku 76 let v Konici na Moravě a byl pochřben dne 7. dubna na tamním farním hřbitově děkanem P. Josefem Schubertem.

Manželka jeho, **Anna**, pocházela podle tradice z rodu Žižků z Trocnova, z onoho rodu, o němž Dr. Hugo Toman napsal ve Věstníku Král. čes. společnosti nauk:⁶⁾ „Je zájisté zajímavé, že rod rytířů Žižků z Trocnova, jenž podle podání původ svůj ovšem od Žižky vojevůdce odvozuje, podnes kvete“ — a závěrem praví: „. . . když pak dále vzhledem na nedostatečné prameny rodopisu Žižkova naději pustiti musíme mimo sebe, že by kdy přímý důkaz v pří-

¹⁾ Jméno Veselý objevuje se v různých pravopisných obměnách v řím.-kat. matrikách: Wessely, Wehsely, Weselý, Vessely a Veselý.

²⁾ Taschenbuch der Ritter und Adelsgeschlechter, 566. (Brünn, Buschek u. Irrgang, 1883.)

³⁾ Wolny, G.: Die Markgrafschaft Mähren. IV. (kraj Uh. Hradiště) 282—287. (Allod. Herrschaft Mallenowitz mit dem Gute Pohořelitz.) V. (kraj olomoucký) 517. (Allod. Herrschaft Konitz.) — (Brno, n. v., 1838, 1839.)

⁴⁾ Pozemk. kniha katastru Konice. Tom. V., pag. 521, post. 356.

⁵⁾ Matrika zemřelých far. úřadu v Konici na Moravě. Tom. V., fol. 14.

⁶⁾ Dr. Hugo Toman: O rodu a příbuzenstvu Jana Žižky z Trocnova. (Zvl. otisk z Věstníku Král. čes. spol. nauk.) — Tamtéž: O Žižkovi, jeho rodišti a o pozdějším rodu Žižků z Trocnova podnes květoucím.

buzenství živoucí rodiny Žižků z Trocnova s Žižkou vojevůdcem přesně dal se provésti, musíme ovšem přestati na výsledcích našeho zkoumání, jež alespoň tolik dle mého zdání váhy do sebe mají, že musíme vysloviti: v ē c n e m o ž n á t o n e n í.“ Živá tradice o posloupnosti po vojevůdci Janu Žižkovi nedědila se jen v rodině Žižků z Trocnova, potomků po Janu Maximiliánovi Žižkovi,¹⁾ majiteli olešnického statku²⁾ na Moravě, zemřelém tamtéž 6. ledna 1754, nýbrž i u potomků tohoto rodu po přeslici. Otázkou, zda právem či neprávem, zabývalo se již mnoho českých i cizích historiků. Anna Veselá zemřela v Konici v čís. 156 dne 1. prosince 1803 ve stáří 72 let a byla pochována na tamním farním hřbitově dne 3. prosince. V záznamu matrิกy zemřelých je uvedena pod jménem „Wesselin Anna.“³⁾

Z manželství Václava Veselého s chotí Annou, rodem Žižkovou, narodily se děti: **Josefa Marianna r. 1761**,⁴⁾ **František Ludvík Ignác r. 1763**, **Ignác Dominik Vavřinec r. 1764**, **Marie Rosalie Thecla r. 1767**, **Václav Ludvík Jan roku 1768**, **Anna Marie Marta r. 1769** a **Barbora**, jejíž rok narození není znám.

Nejstarší dcera **Josefa** provdala se v roce 1784 za **Petr a Wehrle-ho**, officialis oeconomie v Mirově na Moravě, syna Josefa Wehrleho, lesního v Mirově a jeho choti Anny. Syn z tohoto manželství **Karel Wehrle** byl vychován u svého strýce Ignáce Veselého. Dcera **Barbora**, jejíž rok narození není znám, provdala se za kamérál. důchodního **Jana Czaka**, syna Eliáše a jeho

¹⁾ Tento Jan Maximilián byl diplomem císaře Karla VI. ze dne 17. února 1735 povýšen do stavu rytířského svaté Římské říše s predikátem »z Trocnova« a s odůvodněním »wassmassen seine Vorfeltern in Unseren Erbkönigreich Böhheim bereits vor vielen 100 Jahren des Adelstandes sich zu erfreuen gehabt und alle demselben anklebende Vorteile ruhig genossen, gestalten die Böhmische Chronik solches überflüssig bewahret«. Viz: »Saalbücher« v šlechtickém archivu (Adelsarchiv) ve Vídni. CXCII. 104.

Siebmacher, J.: Grosses u. allgemeines Wappenbuch. IV., odd. 10.: Der mährische Adel (v. Kadich-Blažek), tab. 202. Der böhmische Adel (hr. Meraviglia-Crivelli), 295, tab. 144.

²⁾ Dr. Hosák: Histor. místopis země Mor. slezské, 558.

³⁾ Matrika zemřelých při far. úřadu v Konici, pol. okr. Litovel, Tom. IV., fol. 38.

⁴⁾ Podle zápisu v matrice narozených u far. úřadu v Malenovicích, stejně u sourozenců.

choti Magdaleny. Měla dceru Františku, dceru Annu, * 8. VIII. 1800 v Konici a svnu Jana, * 17. XI. 1807 v Konici. Vnučka Francisca Czakova dědila po dědu Václavu Veselém dílčí dominikální domek čp. 156 v Konici. Synové František a Václav zemřeli asi v útlém věku. Úmrtní záznam těchto není zjištěn, ale z obšírné korespondence Ignáce Veselého vysvítá, že neměl už žádných žijících mužských sourozenců. Proto můžeme miti Ignáce Dominika Vavřince za jediného mužského potomka nejstaršího zjištěného člena rodiny — Václava Veselého.

Podle latinského zápisu¹⁾ v matrice narozených far. úřadu při kostele sv. Mikuláše v Malenovicích nad Dřevnicí v okrese zlínském narodil se **Ignatius Dominicus Laurentius Wessely** dne 31. července 1764.²⁾

- 1) Křestní záznam zní takto: *Testimonium natorum et baptisatorum huius parochiae testante in Malenovice die trigesimaprima iulii anni millesimi septingesimi sexagesimi quarti — numeris: 31. 7. 1764 — natus et die 31. 7. 1764 in parochiali ecclesia tituli st. Nicolai ritu romanocatholico baptisatus fuit legitimus filius: Ignatius Dominicus Laurentius Wessely. — Pater: Praenobilis dominus Venceslaus Wessely provisor Malenovicensis. Mater: Anna, conthorialis. — Baptisavit Tit. D. Ludovicus Glöckel, parochus loci. — Patrini: Loco erimii domini parochi Ludovici Glöckel Cyrus Schwartz. cubicularis arcis Malenovicensis et loco eiusdem conthorialis Marianna virgo Francisca, filia Christofori Winkler, praxatoris Halenkovicensis. —*
- 2) Tehdejší farář P. Ludovicus Glöckel nazývá otce křtěncova, Venceslause Wesselého »prae nobilis dominus«, urozeným pámem. Nevíme však, zda-li předkové Václava Veselého byli šlechtického původu neb dal-li farář Václavu Veselému epitheton ornans »prae nobilis dominus« proto, že jeho manželka, matka křtěncova, byla snad šlechtického původu anebo jen proto, že Václav Veselý zaujímal vyšší společenské postavení. Václav Veselý však užíval erb a činil tak všeobecně i jeho syn Ignác, jak vidíme na obalu korespondence a na pečeti se znakem [popis a vyobrazení pečeti viz v článku Dr. Frant. Beneš: Pečeti Ignáce Veselého], kterou je provázen podpis Ignáce Veselého na smlouvě [orig. pap. rod. archivu Otakara Veselého] s Josefem, hrabětem z Thun-Hohensteinu, ienž jej imenoval hospodářským radou a pověřil správou všech thunovských statků.

Matka Ignáce, rodem Žižkova, je v jeho křestním zápisu uvedena ien svým křestním jménem Anna. (Zajímavá podobizna této pramáti rodu Veselých, jakož i podobizny praotce Václava (v paruce) a Ignáce Dominika Vavřince nalézájí se v rodinné galerii v Molitorově v majetku pravnuka Jaroslava Veselého, nynějšího držitele Molitorova, známého propagátora českého ovocnictví a zakladatele a majitele zemědělsko-průmyslových podniků v Molitorově. Vzácnou památkou molitorovského rodin-

Dostalo se mu velmi dobrého vzdělání. R. 1792, když mu bylo 28 let, stal se k. k. Raitoffizierem,¹⁾ t. j. úředníkem c. k. české hlavní státní účtárny v Praze, avšak v důsledku smlouvy ze dne 17. května 1804, kterou uzavřel s hrabětem Josefem Thunem, vystoupil ze státní služby a byl jako hospodářský rada pověřen správou všech alodálních statků a finančních záležitostí rozsáhlého majetku rodiny říšských hrabat z Thun-Hohensteinů: Klášterec n. Ohří (Klösterle a. d. Eger), Žehušice u Čáslavě, Pětipsy (Fünfhunden) — okres Kadaň, Benešov nad Ploučnicí (Bensen). Obstarával i vrchní vedení thunovského majetku v Tyrolích na Tridentsku, odkud navštívil v r. 1807 Itálii, převážně Benátky.²⁾

Náhradou za to, že se vzdal státní služby, postoupil³⁾ mu hrabě Josef Thun allodiální dům v Thunovské ulici, čís. 152 (staré 181), nyní čís. 14, jenž je krásnou památkou české renesance, dům s pěkným attikovým štítem,⁴⁾ směle vysunutým do ulice, jehož dobovou rázovitost výstižně zobrazil akad. malíř Mario Stretti.⁵⁾

V tomto domě a střídavě v thunovském paláci v čís. 180 „U železných vrat“, ve starém zámku v Žehušicích u Čáslavě, r. 1793 „Pod zámeckými schody“ v čís. 174 (staré 160) a r. 1794 na Malostranském rynku v domě „U Montágů“,

u něho musea je i krásný skleněný kalich, zřejmě asi po otci této Anny, rodem Žižkové, s českým nápisem: »Vivat pan Frantz Antoni Zishka«.)

¹⁾ Od raien = rechnen, počítati.

²⁾ Viz dopisy Ignáce V. manželce Kateřině Geistingerové, jejichž originály jsou uloženy v rodin. archivu Otakara Veselého v Moltovcích.

³⁾ Archiv min. vnitra, G 22, fol. 208, vide Tom. 960 [zemská deska větší], D 19 a Tom. 1022, D 5; Tom. 365.0 7.

⁴⁾ Antonín Balšánek: »Štíty a motivy attikové v české renaissanci.« Srovnávací studie architektonická. 33. (Praha, Čes. matice technická, [u Rývnáče], 1902) ... ad e) Štíty s attikou ... : »jsou nejčastější. Příklady: Malebný dům čís. 14 v Thunovské ulici na Malé Straně, směle do ulice posunutý«. Obr. 37 a 38.

⁵⁾ Mario Stretti: Orig. kamennotisk domu čís. 14 v Thunovské ulici na Malé Straně (Viz vyobrazení).

R. 1477 měl tu dům uhlíř Kliment, řeč. Klíma, r. 1541 nejv. komorník Jaroslav ze Sellenberka, r. 1752 koupil dům od Maxim. Studničky Jan Josef, hr. z Thun-Hohensteinů, r. 1788 nastoupil v držení syn jeho Exc. Frt. Joseph hr. Thun, po něm syn jeho Joseph a pak r. 1804 nastoupil v držení Ignác Veselý, hospodářský rada hr. Thun-Hohensteinů. V r. 1818 po úmrtí předešlého přešel dům na jeho dědice.

v čís. 77 (staré č. 6) žil a působil Ignác Veselý až do své smrti.

Byl mužem širokého rozhledu, majícím porozumění a zájem o všechna umění, zvláště pak o malířství, hudbu a zpěv. O tom s dostatek mluví jeho objemná korespondence, pietně zachovaná jeho druhou manželkou, Katerinou Gei-stingerovou, v níž ji střídavě nazývá bud' francouzsky „Caton“ anebo česky „Katinko“.

Když se dne 5. února 1796 usneslo osm českých šlechticů, hrabě František Antonín Kolowrat- Novohradský, hrabě František Sternberg - Manderscheid, hrabě Rudolf Czernin, hrabě František z Vrby, kníže Antonín Isidor z Lobkowicz, hrabě Bedřich Nostitz-Rieneck, hrabě Křišťan Clam-Gallas a hrabě Josef Čejka, aby, jak píše Dr. F. X. Harlas,¹⁾ „klesající vkus umělecký vůbec byl povzbuzen, aby se zamezilo vynášení z vlasti zbyvajících ještě děl uměleckých a aby byla založena obrazárna a zřízena škola umělecká . . .“ byl Ignác Veselý zvolen členem prvního výboru Společnosti vlasteneckých přátel umění zároveň s pány²⁾ abbé Gruberem, Václavem, šlechticem Schönauem, univ. prof. Dr. Mich. Schusterem³⁾ a svob. pánum Vernierem. On také byl mezi těmi, kteří věnovali nebo zapůjčili tehdy vzniklé obrazárny Společnosti vlasteneckých přátel umění (akademie byla založena teprve r. 1800) obrazy, darovav jí dva obrazy Karla Skréty. Profesor Otakar Ho-stinský píše: „O samostatnosti svéráznosti umění českého nemohlo být tenkrát ani řeči. K tomu nestačila sebe ušlechtilejší a sebe opravdovější snaha shůry — to muselo časem samo vyrůsti zdola, z přirozené půdy poměrů a událostí.“ . . . „Jen jedné zajímavé shody okolností budíž zde ještě vzpomenuto, která sama nemá sice věcného významu, ale přece alespoň za symbol jakési zevnější souvislosti mezi odbytou dobou úpadku a kynoucím povznesením umění našeho považována býti může: V prvním výboru Společ-

¹⁾ Dr. F. X. Harlas: Malířství, 7. (Praha, Bursík a Kohout, 1908.)

²⁾ Podle »Schematismu království českého na r. 1807« byli volenými členy: Josef, hrabě Deym, abbé Gruber, Dr. Jan Mayer, Václav, šl. Schönau, prof. Dr. Michael Schuster, svob. pán Václav Vernier a Ignác Veselý.

³⁾ JUDr. Michael Schuster, řádný profesor práv v Praze, 1821 rektor, zemský advokát, byl důvěrným přítelem Ignáce Veselého. Je jmenován jako kmotr v křest, zápisce nejmladší dcery Ignáco-vy — Marie Ludmily Kateřiny, naroz. 16. září 1809.

nosti vlasteneckých přátel umění r. 1796 zvoleném zasedali též malíř Jan Quirinus Jahn, poslední představený starého pražského cechu malířského, r. 1783 zrušeného a vedle něho Ignác Veselý, děd Jaroslava Čermáka.¹⁾

Práci ve „Společnosti vlasteneckých přátel umění“ zůstal Ignác Veselý věren²⁾ až do své, žel dosti předčasné smrti.³⁾

Byl též důvěrným přítelem prvního ředitele malířské akademie Josefa Berglera,⁴⁾ zemřelého r. 1828, který býval častým hostem v jeho rodině a také jej portrétoval.⁵⁾ O něm se Ignác Veselý často zmíňuje ve svých všeestranně zajímavých dopisech, jak mu zaslála z dalekých cest do Prahy obrazy a jak se v myšlenkách těší z toho, co řekne Bergler tomu či onomu obrazu, který někde objevil a buď pro sebe nebo pro svoje přátele zakoupil a do Čech přivezl.

R. 1794 dne 13. května pojal za choť **Johannu**, dceru matrizárního rady Josefa Sourka, majitele domu čís. 239 „U bílého anděla“ v Ostruhové, nynější Nerudově ulici.⁶⁾

¹⁾ O. Hostinský v díle »Sto let práce«, stati »Umění výtvarné«. Zpráva o všeob. zem. výstavě v Praze 1891. III. 586.

²⁾ Dr. V. Černý, F. V. Mokrý, Dr. V. Náprstek: Život a dílo Jaroslava Čermáka, 6. (Praha, 1930.)

³⁾ Sklon k umění, zvláště malířskému, v rodině Veselých možno považovat za dědictví po Ignácovi. Nadání malířské vrcholi v umění jeho vnuka, Jaroslava Čermáka. Ale i nejmladší syn jeho, Karel Ignác (1808–1881), pozd. zemský finanční ředitel, měl vzácný talent a učil se kreslit na malířské akademii v Praze. Dcera Karla Ignáce, Klementina, pozd. provd. šl. Wagnerová (1844–1928), byla známou portretistkou v Mnichově, žačkou Waltera Firle ve Výmaru, pozd. Frithiofe Smitha v Mnichově. Nejmladším malířským talentem rodiny Veselých je praprvnučka Ignáce, dcera Jaroslava Veselého na Molitorově, Marie, provd. Vondráčková, * 1911, akademická malířka.

⁴⁾ F. X. Harlas: Malířství, 7. — Podobizna Berglera (lept) při str. 8. — v. Wurzbach, Dr. Constantin: Biografisches Lexikon des Kaiserthums Oesterreich. I. 309. (Wien, 1856.)

⁵⁾ Rytina z r. 1804 představuje Ignáce Veselého v stejnokroji účetního důstojníka c. k. české státní účtárny a krásný olejový portrét Ignáćův z doby pozdější, asi krátce před jeho smrtí (r. 1818), zobrazuje ušlechtilý zjev muže středních let.

Bergler ilustroval svými geniálními črtami též dětem pohádky. I tyto se zachovaly a jsou uloženy v pisatelově sbírce v Molitorově.

⁶⁾ V matrice oddaných hl. fary u sv. Mikuláše na Malé Straně v Praze je zapsáno v knize na rok 1794, fol. 121, že dne 13. května 1794 byli v chrámu sv. Mikuláše oddáni snoubenci: Ignác Wessely »k. k. Buchhalterei-Offizier«, 28 let starý (ve skutečnosti mu bylo 30 let) a Johanna Sourkova (Saurek), 24 let stará.

Z tohoto prvního manželství byl nejstarším synem (3 děti zemřely brzy po svém narození) **Rafael František Václav Josef**, * 5. června 1797 v čís. 142 na Malé Straně v Praze,¹⁾ jenž se stal r. 1838 prvním majitelem Molitorova z rodu Veselých, dlouholetým starostou staroslavného král. města Kouřimě a zakladatelem větve molitorovské.

Druhorozený syn **Ferdinand Josef Ignác**, * 5. prosince 1801, oženil se v Uhrách s Rosalíí, šlechtičnou Libitsovou a zemřel jako správce c. k. statků (Hofrichter) v Batty u Báttaszéků v Uhrách. Měl syna a čtyři dcery. Rodina zanikla snad v Uhrách.

První žijící dcerou byla **Josefa Anna Johanna**, * 18. března 1799 v Praze II., v čís. 81,²⁾ pozd. provdaná za MUDra Jana Nep. Čermaka, matka **Jaroslava Čermáka**, pravá Češka, vlastenka a ušlechtilá žena.³⁾

Sedmým dítětem byla **Anna Josefa Johanna Klementina**, * 23. listopadu 1802 v Praze na Malé Straně, čp. 153,⁴⁾ provdaná za Thadeuse Jelena (Gelen), vrchního pokladníka hrabat Thunů, pramáti rodin šl. Jirušů, Prokešů, Janotů a Podhajských.

Osmým byla dcera **Eleonora Josefa Johanna Terezie**, * 13. ledna 1805⁵⁾ v Praze na Malé Straně, čp. 153, provdaná za **Jana Girowitze** (Jírovce), hospodářského radu hrab. Waldsteina, později okres. hejtmana ve Vlašimi, pramáti rcd'n Daňků (z Nov. Města u Chlumce, bratr pražského průmyslníka) a Giroviců. —

Svědky byli: František Arnošt, šl. Steinegg, kn. schwarzenbergský dvorní rada, rytíř z Högenmüllerů, bankéř, Karel Tacher, rada státní účetárny a Tomáš Syrowatka, absolvovaný právník.

¹⁾ Podle matriky naroz. hl. far. úřadu u sv. Mikuláše na Malé Straně v Praze na rok 1797, fol. 55.

²⁾ Podle matriky naroz. u Panny Marie v Týně v Praze I. Tom. XI., fol. 10.

³⁾ Dr. V. Černý, F. V. Mokrý a Dr. V. Náprstek: Život a dílo Jaroslava Čermáka, 14. (Praha 1930.) — Korrespondence Jana Evangelisty Purkyně (dopis Boženy Němcové J. E. Purkyněovi z Prahy 22. V. 1854). — Vydal Dr. J. Jedlička. (Praha, 1920.) — Korrespondence Josephy Čermákové synoví prof. Dru Janu Nep. Čermakovi. (179 dopisů v mai. Otakara Veselého v Molitorově.)

⁴⁾ Zápis v knize naroz. far. úřadu u sv. Mikuláše na Malé Straně v Praze na rok 1802.

⁵⁾ Záznam farní v knize naroz. hl. far. úřadu u sv. Mikuláše na Malé Straně v Praze. Tom. 1805.

Eleonorá byla posledním dítětem prvního manželství, neboť Johanna Sourková zemřela 30. června 1805,¹⁾ půl roku po narození její poslední dcerušky, osmého dítěte, v mladém věku 32 let.²⁾

Dne 28. října 1806³⁾ pojal Ignác za druhou choť **Katerinu Marii Annu Geistingerovou**, * 23. listopadu 1777⁴⁾ v Eichstättu v Bavarsku, dceru kníž. eichstätt. inspektora Leonharda Geistingera.

Syn z toho manželství **Karel Ignác**, * 29. července 1808⁵⁾ v Praze na Malé Straně, v Thunovské ul., čp. 180 (v Thunovském paláci), byl zemským finančním ředitelem pro Slezsko, c. k. dvorním radou a r. 1879 povýšen do rytířského stavu;⁶⁾ stal se praotcem t. zv. slezské větve.

Debra z tohoto druhého manželství **Aloisie** (Louisa), narodila se jediná v domě čp. 181 na Malé Straně⁷⁾, vlastnictví to otce Ignáce Veselého, dne 10. srpna 1807. Zemřela v mladistvém věku 22 let v zámečku Kolčavce dne 24. června a pochována 26. června 1830.⁸⁾ Náhrobek, který jí dal její snoubenec Jiří, svob. pán ze Sterndahlů, postavit na hřbitově na Proseku, byl do nedávna zachován.⁹⁾

¹⁾ Záznam farní v knize zemř. hl. fary u sv. Mikuláše. Tom. 1805.

²⁾ Půvabná její olejová podobizna je uchována v rodinné galerii v Molitorově.

³⁾ Podle orig. odd. listu, vystav. 11. dubna 1832 hl. far. úřadem u sv. Mikuláše na Malé Straně v Praze.

⁴⁾ Podle matr. narozen. Dompfarramtu Eichstätt i B. Tom. 1777, fol. 16.

⁵⁾ Matrika narozen. hl. far. úřadu u sv. Mikuláše na Malé Straně v Praze. Tom. 1808, fol. R. 85. Křestní jméno: Carolus Ignatius. Otec uveden jako »gräfl. Thunischer Hofrath«; jako kmotří hrabě Jos. Thun a jeho chot Eleonora, hraběnka Thunová.

⁶⁾ J. Siebmachers Grosses u. allgem. Wappenbuch. — Meraviglia Crivelli, Rudolfsh Johann Graf: Der böhmische Adel. IV., odděl. 9, Nürnberg, Bauer et Raspe, 1886, 4 (Genealog. str. 268, herald. tab. 124).

Totéž, upravil Blažek, Konrád: Der Adel von Oesterreich-Schlesien. Nürnberg, 1885. (Genealog. str. 102, herald. tab. 53.)

⁷⁾ Matrika narozen. hl. far. úřadu u sv. Mikuláše na Malé Straně v Praze. Tom. 1807.

⁸⁾ Matrika fary u sv. Václava na Proseku (Sterbebuch Weinberger-Prosek). Tom. 1830, fol. 0. Příčina smrti: »Lungenverreiterung«.

⁹⁾ Podobizny těchto snoubenců, miniatury na slonové kosti, jsou uchovány ve sbírce Otakara Veselého. Podobizna Jiřího ze Stern-dahlů je signována »Mascher 1826«. Velmi pěkné náramky z vlasů Louisy se zlatou sponou a vyrytým letopočtem jejího narození vlastní rodiny Veselých v Molitorově; krásný prsten se smaragdem rodina pí. Ely Janotové, vdovy po vrch. zdrav. radovi v Praze, rodem Prokešové-Jirušové.

Poslední, jedenácté dítě Ignáce Veselého, druhá to dcera z druhého manželství, **M a r i e** L u d m i l a K a t e ř i n a, * 16. září 1809¹⁾) v Thunovském paláci v Praze III., čp. 180, zemřela brzy po narození.

Ignác Veselý skončil svůj plodný, všemu krásnému zařízený život dne 21. dubna 1818 v poměrně mladém věku 54 let.²⁾ Byl pochován do hrobu své předčasně zesnulé první choti Johanny, rod. Sourkové, na Malostranském hřbitově v Košířích.³⁾

Druhá jeho manželka Kateřina, roz. Geistingerová, udržovala i po úmrtí svého chotě styky s jeho přáteli z řad uměleckých a zemřela teprve 27. června 1855⁴⁾ ve vysokém věku 78 let.⁵⁾

*

Přímé potomky Ignáce Veselého rozdělujeme na větev molitorovskou, na větev t. zv. uherskou (dnes snad již zaniklou), na větev slezskou a na potomstvo dcer Ignáce Veselého:

Josefu, provd. Čermákovou,

Annu, provd. Jelenovou a

Eleonoru, provd. Jirovcovou (Giowitzovou).

---

¹⁾ Matrika narození, hl. far. úřadu u sv. Mikuláše na Malé Straně v Praze. Tom. 1809. Jako kmotr uveden jur. prof. Dr. Michael Schuster.

²⁾ Otec jeho Václav dožil se požehnaného věku 76 let.

³⁾ V soupisu B. Kšáry: Malostranský hřbitov v Košířích (Časop. Rodopis. spol. v Praze. XI./1939/, č. 1) je omylem udán pod jménem Jan z Weseley.

⁴⁾ Matrika zemř. při faře u sv. Jindřicha v Praze II. Tom. 1855. fol. 165.

⁵⁾ Překrásný její olejový portrét od Jindřicha Holpeina zaslal si Jaroslav Čermák tak, že zhodovil dvě kopie tohoto originálu. Tyto byly vystaveny v Jubil. výstavě Jaroslava Čermáka v r. 1928 v Praze. Katalog Jubileiní výstavy Jaroslava Čermáka 1878—1928. II. vyd., (vydal výstav. odb. Uměl. besedy v Praze) str. 27, pod č. 53 a str. 28, pod č. 54 »Umělcova nevlastní babička, paní Kateřina Veselá, roz. Geistingerová« (chybně Geislangerova — pozn. autora). — »Podobizna staré dámy ve světlehnědém šatě, s krajcovým bílým límečkem a čepičkem, en face. Bez signatury, bez roku. Kopie olej. obrazu od Jindřicha Holpeina (originál má Otakar Veselý v Molitorově). 69×875«. Podobizna pod výst. čís. 54 je vlastnictvím Dra Otakara Janoty v Praze.

ÚPLNÝ ROZROD
VÁCLAVA VESELÉHO
a
ANNY, rod. ŽIŽKOVÉ

Jako původní práci
sestavil hlavně
podle listin

Otakar Veselý

Sestavil v letech 1919 až 1939 Otakar Veselý.

áclava Veselého a Anny rod. Žižkové.

* Václav Veselý ○○ Anna Žížková
* kol. r. 1731, † 5. IV. 1807 * kol. r. 1731, † 1. XII. 1803

The chart details the following generations:

- II.** Josefa Mariana *1761, František z Pauly Ludvík Ignác *1763, Ignác Dominik Vavřinec 1764–1818, Marie Rozálie Thecla *1767, Václav Ludvík Jan *1768, Anna Marie Marta *1769, Barbora *?.
- III.** Karel Wehrle, Václav Ignác *† 1794, Johanna *† 1795, Rafael František Václav Josef 1797–1860, zakl. molitorovské větve, Josefa Anna Johanna 1799–1870, Ferdinand Josef Ignác 1801–1861, zakl. t. zv. uherské větve, Anna Josefa Joh. Klem. 1802–1874, Eleonora Josefa Joh. Ter. 1805–1864, Aloisie (Louisa) 1808–1881, Karel Ignáč, rytíř, Marie Ludmila Katerina *† 1809, Františka *???, Anna *1800, Jan *1807.
- IV.** Františka *† ?, Hubert 1842–1914, Josef 1825–1872, Jan Nepom. 1828–1873, Jaroslav Valentin Candidus, Johanna Nep. Terezie *† 1832, Marie Johanna 1835–1916, Karel Marie 1838–1882, Johanna 1820–1880, Karel 1823–1883, Gustav 1826–1892, Klementina 1844–1929, Otakar 1845–1850 (?), Karel Mag. Maria 1846–1903, Mariana a Elisa (dvojčata) *1850 † 192.?, Bohuslav Rafael Hubert 1854–1931, Olga 1856–1915, Albertina Karol Zdenka 1858–1910.
- V.** Karel Rafael 1870–1909, Emilie 1874–1916, Jaroslav Rafael *1876, Vítězslav Václav *1877, Richard 1880–1933, Vilém 1856–1906, Pavel 1857–1912, Princezna Wanda Leopold *1866, Princezna Witold *1864, Bohuslav 1841–1901, Anna 1844–1882, Marie 1847–1913, Johanna 1853–1888, Mariana 1858–1909, Karel Ign. Herm. Maria *1886, Louisa Marie 1888–1897, Otakar Frant. Jos. Maria *1890, Theodor Maria Albert 1891–1915, Jiří Štefan *1894, Barbořa Marta Klementina *1896, Albert *1886.
- VI.** Jaromíra *1899, Vladimír Iv. Hub. *1901, Dagmar *1910, Marie *1911, Jaroslav Ign. Rafael Václ. Hubert *1913, Karel *1921, Alenka *1923, Soňa Prošková *1874, Marie Matuschová *1883, Helena Poláková *1889, Therese Bayer *1861, Ada Pfaff *1866, Therese Vogl, Hedwiga (Jaza) hrab. Dzieduszycka *1807, Ondřej Josef Prokeš Bratanič 1841–1927, Ondřej Josef Prokeš Bratanič 1843–1896, Karel Podhajský 1857–1916, Anna Kochová *1892 (?), Vilém Gollerová *1900, Ernestina Davidová *1895.
- VII.** Jirí Jaroslav *1935, Jarmila *1899, Vladimír Iv. Hub. *1901, Dagmar *1910, Marie *1911, Jaroslav Ign. Rafael Václ. Hubert *1913, Karel *1921, Alenka *1923, Zdenka Florianová *1905, Jan Vondráček *1912, Eri Paula *1893, Joh. svob. pán, Ada Lantsch *1891, Otto Daum *1890, Hans *1892, Hilda Richter *1893, Josef v. Ellenberger, Eva Maria *1891, Princz Anna *1891, Princz Maria *1890, o. Michael Krasinski, Otakar *1898, Olga Minková *1900, Marie *1901, Miloš Kotrlík *1897, Alžběta *1907, Jiří Motelj *1899.
- VIII.** Hans *1908, Eva *1909, Günter *1912, Sieglinde *1912.

František Teply:

JMÉNA A VALOR MINCÍ V ČECHÁCH PO ROCE 1811.

R. 1822 Matěj Kubíček, učitel v Bohumilicích u Vimperka, učinil s novým učitelem na filiální škole, vnově zřízené, smlouvu, že Jeřábek bude proň až do smrti vybírat a odváděti roční příjem štoly, tak zvané koledy. R. 1823 poslal tento do Čkyně peníze a lístek „vzátně váženému příteli“:¹⁾

Milý pane bratře!

Tak jak militně (?)²⁾ jsem něco peněz dostal, ihned Vám také 10 zl. vídeňské m. aneb 4 zl. convenční mince³⁾ skrze tuto přítomnou osobu odesílám a sice v následující minci:

7 dvacetníků, dělá	2 zl. 20 kr.
1 pětigrošák	15 kr.
1 desetník	10 kr.
6 pětníků	30 kr.
15 grošáků	45 kr.
<hr/>	
S ^a facit	4 zl. — konv. mince.

Že se tyto peníze řádně do vlastní ruky Vaší odevzdaly, žádám pár rádek na důkaz toho odvodu. Ostatní ještě 6 zl. k. m. co nejdříve budu hledět odvect.

Následuje od nás všech pozdravení a já zůstávám stálý přítel

Jan Jakoubek.

¹⁾ Orig. v lejstrech školy bohumilické.

²⁾ = hned.

³⁾ Psáno, Conv. Mz.

NOVÉ KNIHY A ČLÁNKY.

Přehledná příručka pro rodopisce. Tak lze nazvat knížku Dr. V. i k-
tora Palivce: »Rodina a rodokmen«, kterou vydal v červnu
t. r. Svaz přátel rodopisu v Praze a je prodávána za K 7,50. Je velmi
stručnou u srovnání s podobnou publikací Dr. Ignáce Horníčka :
»Knihy o rodopisu« (vyd. F. Obzina - Vyškov), ale upozorňuje v
podstatě námětově na vše, co v prvé době rodopisec při své práci po-
třebuje. Různám námětově, neboť knížka ukazuje rodopisci pouze, co by
tak měl dělati, sledovati, oč se má při pátrání v archivech a čerpání z
archivalií zajímati a co si vypisovati, nikoliv, kam se má obrátiti, jak
si práci zorganisovati atd. To opravdu rozvírá, mnoho tabulek, vzorů
a pokynů obsahuje obšírná kniha Horníčkova, jež může být pro rodopisce
prozatím skutečným naučným slovníkem. Cenu Palivcovy knihy
nemůžeme tedy viděti v obsáhlém a hlubokém zpracování téma, ve
vše vyčerpávající encyklopedii pro rodopisného badatele, ale právě
v její nabádavosti. Poněkud suchý, neboť již vážný ton vědeckého
přístřihu v knize Horníčkové nepřiblíží téma čtenáři tolík jako citověji
zabarvená knížka Dr. V. Palivce. A tak by bylo možno říci, že Horníček
otevřel rodopiscům bohatou studniční informaci, Palivec před oči
staví krásu, přednosti a záslužnost i cenu rodopisné práce. Prvý se
pokusil o kodifikaci genealogické práce, druhý o její zveřejnění a pro-
pagaci. Zkušenosti z předcházejících let ukázaly, že je to práce rovněž
cenná, neboť bez této činnosti nemohlo by se ještě dlouho ke kodifi-
kaci přikrčti.

Díváme-li se takto na Palivcovu příručku, nelze ji celkem nic zá-
važného vytknouti: nikde nejdé do hloubky, ani šířky, avšak na zá-
kladní věci upozorňuje. Seznamuje se základními pojmy, zmíňuje se
o matrikách, rodokmenu, rodinné kronice a archivu atd. Jen někde
není dostatečně vyvážena, neboť autor věnoval některé otázce více
místa, než jí ve stručně pojatých ostatních pojednáních patřilo. Psal
jí pak se snahou pojednat o téma na dobrém a poctivě vykonaném
studiu věci. Proto také nikde nezní kniha tónem falešným a prozraju-
jícím laika-neodborníka. Ovšem, jak vpředu řečeno, na kodex, kterým
by se v dalších dnech řídila a usměrňovala práce našich rodopisců,
knihu již nanejvýš vítanou a potřebnou, nárcuku si činiti nemůže. (fbš.)

V knihovně »Stopami věků«, kterou řídí Dr. Josef Pelikán a která
vychází nákladem Společnosti přátel starožitnosti, vydal Dr. František
Roubík populární přehled: »Zápas Chodů za svobodu«, jenž jest struč-
ným shrnutím obsahu Roubíkovy knihy »Dějiny Chodů u Domažlic« (Šhorník archivu ministerstva vnitra v Praze, sv. IV. a V. 1931), jež
liší chodské dějiny od nejstarší doby až do konce 18. století a obsahuje i podrobný soupis literatury. (V. J. M.)

Knihou, jež přichází dnes jakoby na zavolání, jest JUDr. Františka
Váha: »Glossár moudrosti staletí«, vydaný právě vlastním nákladem
autora v knihovně »Tradice a průboje«, tiskem Antonína Lapáčka v
Praze-Karlíně, Předěbradova 35. Je to dílo muža, jenž prošed školou ži-
vota i vědění, předkládá čtenářům svými zrnykem pravdy, nasbíraná v
moudrosti největších filosofů i státníků světa. Pravdy tyto mají právě
dnes po zkušenostech doby poslední svůj zvláštní význam, stávajíce se
místy charakteristickou dobovou kresbou, jež nepostrádá často ani
chuti téměř nahořklé. Je zajímavovo pak, že veškery ty výroky, vyřené

s největší logičností, jsou ve své podstatě nanejvýš prosté a jednoduché. Celé dílo rozvrženo jest na dva díly, z nichž první obírá se moudrostí Evropy západní, druhý nepolitickou i politickou moudrostí německou. (V. J. M.)

Dr. Ignác Horniček: »*Kniha o rodopisu.*« (Vyškov, F. Obzina, 1939, 240 stran, cena K 39.)

Rod Bubnů z Bubna. V článku Jan Bouček: »*Rod Bubnů z Bubna*« (Boleslavany. — Vlastivěd. sborník škol. okr. mladobolesl. [Ml. Boleslav, »Komenský«, učit. jednota.] XIII. (1938/39), 154) ne-nalezneme vlastně to, co jeho povšechný titul napovídá. Je to jen několikařádková zpráva o činnosti tohoto rodu zejména náhodná, příštějšího naučného slovníku. (fbš.)

Seznam šlechty na Táborsku v době husitské. Článek Romana Cíkharta: »*Po stopách husitství na Táborsku*« (Jihočeský sborník historický. XII., č. 13) je seznamem šlechty na Táborsku jednak podepsané na protestním listu proti upálení M. J. Husi, jednak působící jako kněží a hejtmani tohoto kraje. (V. J. M.)

Bendové ze Starých Benátek. František Slabá: »*Bendové ze Starých Benátek*« (Boleslavany. — Vlastivěd. sborník škol. okr. mladobolesl. [Ml. Boleslav, »Komenský«, učit. jednota.] XIII. [1938/39], 146—149) osvěžuje obraz dvou umělců-hudebníků a skladatelů z rodiny Jiřího a Františka Bendy. (fbš.)

Ze života J. V. Friče a jeho styku s Garibaldim přináší zajímavou podrobnost Ing. František Hrdlička: »*Z rodinných památek*« (Boleslavany. XIII. [1938/39], 133.)

Adler. Monatsblatt der Vereine für Sippenforschung in der Ostmark. I. Folge 6—9. Wien 65, 8., Fuhrmannsgasse 18 a. Nakl. a red. Walter Klemm.

Časopis Společnosti přátel starožitností. XLVII. (1939), č. 2. (Praha, Spol. přát. starožit. v Praze; řídí dr. Josef Pelikán.)

Letopisy kraje a města Ústí nad Orlicí. III. (1939.) (Vydává Musejní a letopisecká komise města Ústí n. Orl.)

Mitteilungen des Vereines für Sippenforschung für den Gau Niederdonau. I. Folge 1. Wien 66, Wasagasse 10.

Numismatické zprávy. VI., č. 3. (Rediguje Karel Chaura v Praze II., Vojtěšská 15.)

Polensko. Kulturně historický a vlastivědný sborník. Roč. 1939, č. 3. (Rediguje Dr. Karel Turecký v Polné.)

Sborník Věd právních a státních. XXXIX., seš. 2—3. (Vydává Právnická fakulta Karlovy univerzity v Praze. — Odp. redaktoři: Bedřich Andres, Jiří Hoetzel a Theodor Saturník.)

XII. **Zpráva Muzea Dr. Augustina Sedláčka v Písku** za rok 1938.

ZPRÁVY SPOLKOVÉ.

Dne 26. listopadu t. r. pořádáme tak jako každoročně pietní slavnost »Hold českým králům«, spojenou s položením vavřínového věnce na hrobku českých králů k výročnímu dni (29. listopadu) úmrtí Otce Vlasti Karla IV. Podrobnosti o této slavnosti sdělíme ve zvláštním oběžníku. Prosíme všechny p. členy, aby se tohoto aktu v plném počtu zúčastnili a ozdobili se členskými odznaky.

Členské odznaky možno si vyzvednouti na naší schůzce nebo písemně objednat a stojí 10 K.

Zaslali jsme po 10 kusech pohlednic všem p. členům. Ty, kteří je dosud nezaplatili nebo nevrátili, prosím, aby tak učinili. Pište při každé příležitosti na našich pohlednicích! Máme jich ještě dosti na skladě a možno je objednat. Prodávají se po 40 haléřích.

Václav Přech, jednatel.

*

GENEALOGICKÝ A HERALDICKÝ ODBOR

Jednoty starých českých rodů v Praze.

Zprávy spolkové. Za třetí čtvrtletí 1939 vzrostl odbor o 5 členů, takže ke dni 30. září jich měl 20. Novými členy se stali pp.: Karel Bakalář, ředitel České průmyslové banky v Jihlavě, Josef Glos, knihkupec v Semilech, Ing. Jiří Leihanec v Pardubících, Martin Jan Vochoč, vikář v Praze, František Vondráček, účetní spořitelny v Semilech. Budíž zde s díkem kvitován nevšední zájem i pečlivost Mistra Jaroslava Čelegy, kterou tento věnuje své práci o rodokmenech českých hudebníků a její přípravě do tisku ve »Sborníku«. Jednatel odboru s potěšením, že se tak děje k prospěchu Jednoty i jejího časopisu, podal o tom zprávu na schůzi odboru i jednateli Jednoty. Dále ohlásil potěšitelný zj̄ev, že v celé oblasti Čech a Moravy je »Sborník« čten a šíří se zájem o odbor. Důkazem jsou dopisy z různých částí česko-moravské země. Příznivý finanční stav odboru umožnil pořízení vlastních tiskopisů a tisk práce Jaroslava Čelegy: »Rodokmen jako zrcadlo hudebnosti Čechů« jako zvláštní otisk ze »Sborníku«. Publikace tato má být prvním svazkem zamýšlené »Knihovny Jednoty starých českých rodů v Praze«. Pomýšlí se též na zvl. otisk práce Otakara Veselého: »Rod Ignáce Dominika Vavřince Veselého«. V tomto čtvrtletí se odbor věnoval nejvíce činnosti publikační. V době od 1. července do 30. září 1939 bylo vyřízeno celkem 15 dopisů.

V Praze, dne 30. září 1939.

Dr. František Beneš, jednatel.

Publikační činnost. Jednatel odboru upřel svůj zájem především na přípravu článků členů odboru do »Sborníku«. Je to práce p. předsedy V. J. Rába: »Rod jména Ráb«, Jaroslava Čelegy: »Rodokmen jako zrcadlo hudebnosti Čechů« a Otakara Veselého: »Rod Ignáce Dominika Vavřince Veselého«.

Vytiskla
Grafia, knihtiskárna Jaroslava Jiránka v Železném Brodě.

Majitel, nakladatel a vydavatel spolek: Jednota Starých českých rodů v Praze. — Řídí Dr. František Beneš, za redakci odpovídá Dr. Vincenc Jan Matina. — Redakce: Praha-Dejvice, Jiráskova 1, administrace Praha II., Jircháře 10. — Předplatné na rok: 20 K. Příspěvek členský: K 36,-, za správní rok. Zápisné K 3,- pro nové členy. — Užívání novinových známek povoleno výnosem ředitelství pošt a telegrafů v Praze ze dne 7. června 1933 č. 142829[VII-1933]. — Vychází čtyřikrát do roka. I|I, I|IV., I|VII., I|X. — Dohledací úřad: Poštovní úřad Praha 3.

P R A H A 1939.